

เทศน์เช้า วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะคือสิ่งที่หัวใจโหยหา เวลาร่างกายของเรา หัวใจสติปัญญาของเราทำหน้าที่การทำงานของเรารุ่งขึ้นมาจากข้างล่างเพื่อหาปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้ามีปัจจัยเครื่องอาศัย คนเรามีอำนาจวาสนานะ ทำสิ่งใดจะประสบความสำเร็จ ทำสิ่งใด เห็นใหม่ สภากรรรมๆ คือกรรมร่วมสมัยไง ถ้ากรรมร่วมสมัยกับใคร เราเกิดรอบข้างใคร ในชุมชนนั้น ในรอบข้างนั้น คนเกิดมามีแต่คนคิดดีๆ มีแต่สังคมที่ดีๆ เราเกิดร่วมสมัย เกิดในประเทศอันสมควร นี่สภากรรรมๆ กรรมร่วมสมัยๆ ไง

ถ้ากรรมร่วมสมัย เราเกิดมา ถ้าสังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข สมณะชีพรามณ์จะได้มีโอกาสประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ เกิดศึกเกิดสงคราม สมณะชีพรามณ์ก็ต้องออกรบด้วย คุณในประวัติศาสตร์สิ ในประวัติศาสตร์ สมณะชีพรามณ์ก็ออกรักษาชาติเหมือนกัน การออกรักษาชาติอย่างนั้นออกรักษาชาติไว้ไว้เพื่ออะไร เพื่อความเป็นอยู่ในความสงบร่มเย็นของเราไง

ฟังธรรมๆ สิ่งที่เราเรียกร้อง ใจต้องการ ใจต้องการเหตุผล ธรรมะคือเหตุและผล เหตุผล เหตุผลโต้แย้งกับกิเลสของเรา กิเลสมันไม่มีเหตุผล กิเลสมันพาล มันเอาสี่ข้างเข้าตู มันเรียกร้องอย่างเดียว เรียกร้องอย่างเดียวในหัวใจนี้ แล้วเรียกร้องในหัวใจ คุณสิ ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อที่ไหนด ถ้าเขาได้หัวใจเราไปแล้ว คนได้หัวใจ หัวใจมันต้องเอาไว้ในหัวอกเรานี่ หัวใจนี้เราไม่ไปฝากไว้กับใคร ถ้าไปฝากไว้กับใคร เขาปอกลอก เขาปอกลอก เขาปลิ้นปล้อนหมดละ

ถ้าจิตใจของเรา จิตใจเราไปไว้กับเขา จิตใจของเราเรียกร้องความเป็นธรรมๆ สัจธรรมๆ ในหัวใจของเราไง ถ้าสัจธรรมมีในหัวใจของเรา ให้ธรรมเป็นทานๆ ให้ธรรมเป็นทาน พ่อแม่ให้ลูกอยู่นี้ ให้การศึกษา ให้การคุ้มครอง ให้การดูแล ให้ธรรมเป็นทานๆ ให้ธรรมเป็นทานขึ้นมา ให้เขาฉลาด ให้เขารอบคอบ ให้เขามีสติปัญญาของเขา ถ้าเขามีสติปัญญาของเขา เขาจะเอาชีวิตของเขารุ่งโรจน์ได้ ถ้ารุ่งโรจน์ได้นี่เป็นความสุขของพ่อของแม่ไง ถ้าความสุขของพ่อของแม่ นี่ถ้าพูดถึงหัวใจต้องการอย่างนี้

ที่ว่าหัวใจเรียกร้องความเป็นธรรม ธรรมมันคืออะไร ธรรมมันคืออะไร ถ้าเป็นผู้ที่ปฏิบัติ
นะ สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม มันเกิดขึ้นจริงๆ นะ มันเกิดขึ้นกลางหัวใจนะ เกิดขึ้นจน
หัวใจคนที่เกิดขึ้นยังแปลกใจเลย โอ้โฮ! โอ้โฮ! เลยนะ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา จิตมันสงบเข้ามา

แต่สิ่งที่มันทำไม่ได้ๆ เพราะอะไร ทำไม่ได้เพราะมันติดอคติอนาคตไป ถ้าเคยได้สิ่งใดมา
มันก็เป็นอดีตไปแล้ว โหยหาๆ ใจ อนาคตยังไม่มา อยากเป็นพระอรหันต์ๆ อยากจะเป็นพระ
อรหันต์ในอนาคต อยากจะตายไปแล้วไปเกิดพบพระศรีอริยมงคลไตรย เพราะว่า การประพฤติ
ปฏิบัติจะง่ายไป

เอาปัจจุบันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เอาที่ปัจจุบันนี้ ปัจจุบันของเรา
ในปัจจุบันนี้ ถ้าทำที่ปัจจุบันทำดี ที่นี้มันไม่อยู่กับปัจจุบันไป เข้าสมาธิสมาธิมันเป็นปัจจุบัน ไม่
ลอกแลก ไม่ไปทางซ้ายทางขวาทั้งสิ้น มันอยู่กับปัจจุบันตลอด แล้วมีสติควบคุมของมัน มันจะ
เป็นสมาธิ ถ้ามันอยู่กับปัจจุบันๆ ถ้าอยู่กับปัจจุบัน

เราก็เรียกร้อง คุณติ อยากจะเป็นพระอรหันต์ในอนาคต อันนี้ก็เหมือนกัน อนาคตของเรา
มันจะทุกข์ยากขนาดไหน เราก็อยากให้ความมั่นคงในชีวิตๆ ถ้าเราอยากมั่นคงในชีวิต เราก็ทำ
ปัจจุบันเราให้ดีไป ทำปัจจุบัน สภากรรมๆ เราอยู่กับหมู่อยู่กับคณะ อยู่กับเพื่อนฝูง เรามีน้ำใจ
ต่อกันๆ เรามีน้ำใจต่อเขา เขาจะมองด้วยสายตาอย่างไรมันก็เรื่องของเขา มันเรื่องของเขานะ เรา
ไม่สามารถจะไปบังคับให้คนอื่นคิดเห็นเหมือนเราได้หรอก เป็นไปไม่ได้ แต่เราต้องอยู่ใน
หลักเกณฑ์ของเรา เราอยู่ในศีลในธรรมของเราไป ถึงจะมีสิ่งใดที่มันจะต้องมีแรงเสียดสีขนาด
ไหน เราก็จะอยู่ของเราๆ ถ้าอยู่ของเรา มันทนต่อการพิสูจน์ใจ ถ้ามันทนต่อการพิสูจน์ เวลา
มันล่วงเลยไปแล้ว ล่วงผ่านไปไปแล้ว ล่วงผ่านไปแล้วเรายู่กับปัจจุบันที่ดี ปัจจุบันดี อนาคตมันก็ต้อง
ดีไป คนที่เสียดสีขนาดไหน เราไม่มีสิ่งใดมีผลกระทบต่อเขา เวลาเขาไปประณามได้ เขาไปคิดได้นะ
เขาจะมาขอโทษ เขาจะมา อืม! เราไม่น่าเลย เราไม่น่าเลย นี่ไง ถ้าปัจจุบันมันดี อนาคตมัน
เป็นอย่างนี้ แต่เราไปห่วงอนาคต แล้วปัจจุบัน ห่วงแต่เราจะได้อะไร เราจะได้เมื่อไหร่ แล้ว
ปัจจุบันนี้ทำอย่างไร

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องปัจจุบันธรรมนะ ปัจจุบันธรรมๆ ธรรมที่มัน
เกิดขึ้น ถ้าปัจจุบันมันดี ในปัจจุบันนี้ดี อนาคตไม่ต้องพูดถึงมันหรอก อนาคตมันต้องดีแน่นอน
ไอ้ที่เราต้องการอนาคตนะ ขวนขวายไปอนาคต แล้วปัจจุบันทิ้งมันเลย คนที่เขาทำงานเขาก็ไม่

รับเข้าหอรอก เพราะว่าอะไร เพราะว่าเขาไม่รับผิดชอบในปัจจุบันนี้ เขาจะไปอนาคต อนาคตของใคร อนาคตมันยังมาไม่ถึง อนาคตก็ต่างคนต่างพูดกันไปนี่ไง ต่างคนต่างว่ากันไปทั้งนั้นนะ แต่เนื่อที่ปัจจุบันนี้

ถ้าปัจจุบันนี้ ในปัจจุบันนี้เราไม่ต้องมาคิดว่าอายุมากอายุน้อยทั้งนั้น หายใจเข้านี่ก็พูด หายใจออกนี่ก็พูด นี่ปัจจุบัน เพราะธรรมชาติของเรา เราต้องมีลมหายใจอยู่แล้ว ถ้าลมหายใจ คุณใช้เวลาพายุมาก็ลมทั้งนั้นนะ แต่ลมพายุมันทำลายนะ มันกวาดทำลายบ้านเรือนของคนไปทั้งนั้นนะ

แต่ลมของเรา มันมีจิต มันมีความรับรู้สัก หายใจเข้าก็รู้ว่าหายใจเข้า หายใจออกก็รู้ว่าหายใจออก กำหนดพุทโธขึ้นมา นี่ปัจจุบันๆ ปัจจุบันนี้ แล้วปัจจุบันที่นี้แล้วมันไม่วิตกอะไรเลย อดีตอนาคตจะมาตรงไหน อนาคตอะไรจะมา มา ไม่สน มันยังไม่ถึงเวลา อดีต อดีตที่ผ่านมาแล้ว ถ้าอดีตที่ผ่านมาแล้ว เรามีสติปัญญาของเรา ถ้ามีสติปัญญาของเรา นี่ไง ใจที่เรียกร่อง ใจที่มันโหยหาๆ โหยหาเพราะมันไม่รู้ โหยหาเพราะมันวิตกกังวล โหยหาเพราะมันจะตะครุบเงา โหยหาเพราะมันหลกลอย โหยหาเพราะมันไม่มีอะไรเป็นหลักเลย

ตั้งสติหายใจเข้านี่ก็พูด หายใจออกนี่ก็พูด

“หลวงพ่อกับคนเรานั้นต้องทำมาหากินนะ มันต้องมีหน้าที่การงานนะ จะมาพุทโธๆ อยู่ได้อย่างไร”...นี่ไง เวลากิเลสมันเริ่มแฉกแล้วนะ พุทโธมันก็พุทโธที่ลมหายใจเรานี้ มือไม้มันก็ทำงานได้ สมอังกี้มี ก็ทำไปสิ คิณงานก็คิดไป เวลาคิณงานคิดจบแล้วก็กลับมาพุทโธไป คนเราไม่ทิ้งบ้านทิ้งเรือนของเรา คนเรานบ้านเรือนอบอุ่น ทุกคนก็อยากกลับบ้านใช่ไหม คนเราในบ้านของเรานั้นเดือดร้อน เวลากลับบ้าน ทุกข์มากเลย ไม่อยากกลับบ้าน กลับบ้านมันมีแต่ความเร่าร้อน มีแต่ความทุกข์รออยู่ที่บ้าน เรื่องปัญหาต้องไปแก้ไขที่บ้าน

นี่ก็เหมือนกัน เราทำงานก็ทำงานไป บ้านเราก็หัวใจของเรานี่ไง ถ้าหัวใจของเรา พอเสร็จจากงาน เรากำหนดพุทโธของเรา

เสร็จจากงาน เสร็จจากงานจะนิมิตาเขาแล้ว ที่ทำงาน เสร็จจากงานก็สู่มหัวนินทา

เสร็จจากงานเราก็กำหนดลมหายใจของเรา บ้านเรา รักษาบ้านเรา ดูแลบ้านเรา ทำความสะอาดบ้านเรา มันน่าอยู่ ออกไปทำงาน ออก คิณงานก็ออกจากใจ ออกไปทำงานไป ทำงานเสร็จ

ก็กลับบ้าน ทำงานเสร็จ กลับบ้าน รักษาหัวใจของเราไว้ๆ นี่ไง เวลาพุทธโศก ถ้ามันฉลาด มันทำได้อย่างนี้

แต่ถ้ามันไม่ฉลาดไง อ่างเล่้หายไปเรื่อย หนานักก็ไม่ต้องทำงาน ร้อนนักก็ไม่ต้องทำงาน ตอนนี้อยู่เด็กน้อยอยู่ แก่เฒ่าแล้วก็ทำไม่ได้ มันอ้างไปหมดแหละ พอมันอ้างแล้วไม่ทำอะไรเลย นั่นแหละ มันว่ามันดี แต่ถ้าทำงาน โอ๊ย! อ้างไปหมดเลย จะต้องทำงานๆ

งานก็คืองาน งานอะไรในโลกนี้นะ คน ครูบาอาจารย์เราที่ประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ใครที่ว่าทุกข์ยากๆ ทุกข์ยากในการดำรงชีพ การทุกข์ยากในการดำรงชีพ กับการทุกข์ยากในการประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านพูดประจำ ไม่เห็นงานสิ่งใดที่ต้องเสียดชีวิตเลย ไม่เห็นมีงานสิ่งใดต้องเสียดชีวิต

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ไม่จำเป็นว่านักปฏิบัติต้องประกาศว่าเราจะสละชีวิตนะ ไม่ใช่ เวลากิเลสมันมาหลอกมาล่อ เวลากิเลสมันพลิกมันแพลง เวลากิเลสมันเอาความตายมาอ้าง มันทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน มันจะทำให้เราไปไม่ได้ การว่าสละๆ สละเวลาจำเป็น ไม่ใช่อยู่ดีๆ ก็ “ฉันสละชีวิต”...ไม่ใช่ๆ จะสละต่อเมื่อกิเลสมันมาแอบอ้าง กิเลสมันมาต่อรองกับเรา การต่อรองกับเรา ถ้าเราพ่ายแพ้มัน กิเลสมันก็ครอบงำเราต่อไป ถ้าเราจะพิสูจน์กับมัน เราจะพิสูจน์กับมัน อะไรตายก่อนๆ การเกิดและการตายมันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคนนะ คนเวลานอนตายไปด้วยความปกติ มันก็ประสบอุบัติเหตุ เจ็บไข้ได้ป่วยตาย การตาย ตอนตายมาถึงเราเมื่อไหร่เราไม่รู้ไง

นี่ก็เหมือนกัน ใ้สู่นมันจะตายๆ...มันไม่มีอะไรตายเลยนะ การตายจะมาถึงเราเมื่อไหร่ไม่รู้ แต่กิเลสมันไปเอามาต่อรองอยู่ที่นี่ ตายๆๆ ถ้าเราจะพิสูจน์กับมัน ธรรมะอยู่ฝากตายๆ การเสียดสละมันจะเสียดสละต่อเมื่อไปเผชิญหน้ากับมันไง ถ้าเวลาเผชิญหน้ากับมัน ตอนนั้นนะ

คนเจ็บไข้ได้ป่วยไปหาหมอ หมอต้องจะมียารักษาไข้ไหม ธรรมโอสถๆ ที่จะปราบปรามกิเลสมันเป็นขึ้นเป็นตอนไข้ไหม คนเรานั้นไม่ใช่ทุกข์ขนาดนั้น มันไม่ต้องเข้าห้องผ่าตัดหรอก เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา หาหมอ หมอให้ยามาก็จบ ไม่จำเป็นต้องผ่าตัด ถ้าเวลาคนจำเป็นต้องผ่าตัด จำเป็น เขาเป็นโรคร้ายมา เขาต้องผ่าตัดก็ต้องผ่าตัด

นี่ก็เหมือนกัน เวลากิเลสที่มันโต้แย้ง กิเลสที่มันพลิกแพลง เวลาเราจำเป็นต้องใช้กับมัน นี่ไง ปัจจุบันๆ คำว่า “ปัจจุบัน” ปัจจุบันที่เราจะใช้อะไรกับกิเลสของเรา เราจะเอาธรรมโอสธ เอาสติปัญญาของเรา เราเป็นชาวพุทธๆ ชาวพุทธที่ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา ปัญญาที่จะชนะตนเองไง ไม่ใช่ปัญญาอยู่ที่กิเลสไง ปัญญาอยู่ที่กิเลสมันเอาปัญญามาอ้างอิง ถ้ามันต้องการปรารถนาสิ่งใด โอ้โฮ! สูดยอด แต่ถ้ามันไม่พอใจ ถ้าเป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมโอสธที่จะไปปราบปรามมัน มันบอกว่านี้ไม่ใช่ๆ แต่ถ้าอะไรไปเสริมมันนะ สูดยอดๆ นี่ไง ปัญญาของกิเลสไง ภาวนา ปัญญาพระพุทธศาสนาไม่ใช่ปัญญาอย่างนี้ ถ้าไม่ใช่ปัญญาอย่างนี้มันก็ต้องมีสติปัญญา

สติก็เริ่มต้นทำความสงบของใจเข้ามาให้ได้ก่อน ถ้าทำความสงบของใจเข้ามาได้ เวลามันจะเกิดสิ่งใดขึ้น ถ้าเราฝึกหัดของเรา วิปัสสนาอ่อนๆ วิปัสสนาอ่อนๆ ฝึกหัดใช้ปัญญาอ่อนๆ ปัญญาอย่างนั้นขนาดว่าอ่อนๆ นะ มันยังได้ประโยชน์ขนาดนั้น ขนาดว่าอ่อนๆ เรายังมหัสจรรย์เลย คนที่ไปรู้ไปเห็นมหัสจรรย์ เหมือนนักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์คิดค้นสิ่งใด ถ้าประสบความสำเร็จสิ่งใด เขาจะภูมิใจของเขามาก เขาทำวิจัยแล้วเขาประสบความสำเร็จของเขา เขาจะได้รางวัลตอบแทนจากสังคม เพราะอำนวยความสะดวกคุณภาพชีวิตก็เพื่อสังคมนี้

ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติๆ ถ้ามันเกิดภาวนามยปัญญา เกิดมรรคเกิดผลในหัวใจ นั่นนะอรียสังฆมันเกิดขึ้นมา คุณิ เรามาวัดมาวา เรากราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรามีธรรมะเป็นที่พึ่ง แล้วเรามีธรรมะเป็นที่พึ่งเราก็กกราบ มันก็กราบอยู่ข้างนอกใช่ไหม อ่อนนอนเหมือนกับที่พึ่งที่อาศัย

เวลาที่มันเกิดกับเราๆ คุณิ บ้านเราทั้งที่มันรกรุงรัง บ้านเราที่มันทุกข์มันยากอยู่ เรายังรักษา มัน เราดูแลมันด้วยพุทธโธ ด้วยทำความสะอาดของบ้านเรา ทำความสะอาดคือสัมมาสมาธิ เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา ความมหัสจรรย์ มหัสจรรย์จนฟังใจ มหัสจรรย์จนเป็นสมบัติของใจ คุณิ ครูบาอาจารย์ของเรา ธรรมสาธุคุณ เอตมมมงคลมุตตม เวลาสนทนาธรรมกัน ถ้าใครไม่เคยรู้ ใครไม่เคยเห็น เวลาจะเข้าบ้านมันโดดขึ้นทางหลังคาอย่างนี้ มันจะเข้าบ้านได้อย่างไร บ้านเขามีประตูมีหน้าต่างนะ บ้านเขามีทางเข้าทางออกนะ บ้านเขาการเข้าการออก ออกอย่างไร ถ้าพูดเหมือนกัน ทำเหมือนกันนะใช่

ให้ไปเปิดประตู ไปไหนก็ไม่รู้ หาประตูไม่เจอ แล้วประตูเป็นอย่างไรรู้จักกันนะ ไอ้ที่คำพูดประตู หน้าต่าง ดีต่างทั้งนั้นนะ ดีต่างให้เห็นเป็นรูปธรรมไป แต่ความจริงๆ ทำอย่างไร ความจริงมันเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าความจริงเกิดขึ้น ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แล้วปัญญาที่มันเกิดขึ้น ดุติ นักวิทยาศาสตร์ที่เขาคิดค้นสิ่งใด วิจัยสิ่งใด โรคร้ายสิ่งใด เขาคิดค้นยาที่ปราบโรคนั้นได้ โอโฮ! เขามีชื่อเสียง สังคมโลกได้พึ่งพาอาศัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมโอสถๆ ปราบปรามกิเลส ชำระล้างพิษไข่อวิชชาพญามารในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จแล้ว แล้วเราส่งทอดทางวิชาการมาเป็นธรรมและวินัยให้เราฝึกหัดๆ กันค้ำๆ กันอยู่นี้ ทดสอบกันอยู่นี้ ห้องทดลองก็คือหัวใจของเราเนี่ย หาทางทดลอง หาทางพิสูจน์กันเนี่ย พระพุทธศาสนาสอนตรงเนี่ยไง สอนตรงเนี่ยไง จิตใจที่มันโหยหา จิตใจที่มันทุกข์มันยากไป ธรรมโอสถๆ เข้าไปดูแลรักษาอย่างเนี่ยไง ถ้าดูแลรักษาอย่างเนี่ยเพื่อหัวใจดวงนี้

ธรรมโอสถๆ ธรรมโอสถไปหาซื้อที่ไหนก็ไม่ได้ ร้านขายยาที่ไม่มี หมอคนไหนก็เพียงแต่บอกวิธีการไปหาเอา ถ้าหาเอาก็ต้องหาเอาเงินจกรม นั่งสมาธิภาวนา เออ! หาเอา แล้วถ้าหาเจอ หาเจอเนะ เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิจิโก ครูบาอาจารย์ท่านบอกว่างค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามอบไว้ให้กับปัจเจกตั้ง คือเข้าไปเผชิญความจริงไป เข้าไปเผชิญ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคตไป มอบไว้ให้กับความจริงอันนั้น มอบไว้ให้กับหัวใจที่จริง มอบไว้ให้กับหัวใจที่จริง แสวงหาเข้าไปสู่ความจริง ถ้าเข้าไปสู่ความจริงแล้วกิเลสมันยอมจำนน ถ้ากิเลสมันสำรอกมันคายแล้ว มันจะมีอะไรเหนือความจริงอันนี้ มันจะมีอะไรเหนือจริงอันนี้ไง เหนือจริงอันนี้แล้วมันเหนือจริง ด้วยความมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ที่ไหนล่ะ มหัศจรรย์ที่คนรู้อะไร ปัจเจกตั้งสันติภูมิจิโก กังวานกลางหัวใจเนะ ถ้าไม่กังวานกลางหัวใจ ตรงนั้นเป็นที่กิเลสอาศัยอยู่ แล้วที่กิเลสอาศัยอยู่ เราจะสำรอก เราจะคายมันออก สิ่งนั้นสำคัญมาก สำคัญมาก จิตใจที่โหยหาๆ จิตใจที่มันทุกข์มันยาก เวลาฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง

ธรรมะคืออะไรๆ วิ่งไปทั่ว ธรรมะคืออะไรๆ ตะครุบแล้วตะครุบอีก หากาขณะจะไปบรรจุกลับมาไง เวลาไปบรรจุกก็ได้อัมภีร์มา ได้อัมภีร์มาแล้วเราก็ต้องมาศึกษา ศึกษาอัมภีร์เสร็จแล้วก็ต้องมาปฏิบัติ ศึกษาอัมภีร์แล้วก็ต้องปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมามันเกิดขึ้นกลางหัวใจนั้นนะ สัจธรรม สัจธรรมอันนี้ที่เกิดขึ้น เกิดขึ้นตรงนี้ เกิดขึ้นจากการกระทำของเรา ถ้าเกิดขึ้นจากการ

กระทำของเรา สัจธรรม สัจธรรมที่มันเป็นจริงๆ เป็นจริงที่เรา ถ้ามันมีความเชื่อ ถ้าเรามีความเชื่อ มีศรัทธาแล้วทำได้ทั้งนั้นนะ

คนเราจะทำนะ ถ้าใจลงธรรม ครูบาอาจารย์เราท่านลงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราสวดมนต์ ทุกคนท่องได้หมดนะ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นโม ตัสสะฯ นอบน้อมแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...นอบน้อมเวลามันพูดไป แล้วใจมันจริงหรือเปล่า แต่ถ้าปฏิบัติ ถ้าไม่นอบน้อม ทุกข์มาก กิเลสมันฝืนในใจนี้ทุกข์มาก พอทุกข์มากขึ้นมา เวลาที่จำเป็นๆ ขึ้นมา เวลามันเอาไม่ได้ ออกนอนผ่อนอาหารกันทำเพื่ออะไร ของไม่มีใช้ใหม่ บิณฑบาต มาล้างผ้า แล้วทำไมต้องมาประชดประชันหรือ มีอะไรฝงใจต้องประชดชีวิต...ไม่ใช่ ไม่ใช่

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ ชุดงควัตร ให้มันน้อย ให้สั้นโดย ให้แนวทางไว้ แล้วกำลังทดสอบๆ อยู่ที่นี่ นักวิทยาศาสตร์เขาทดสอบกันในห้องแล็บไง ใฮ้นี้จะ ทดสอบในหัวใจของเรานี้ไง แล้วหัวใจมันสู้ได้สู้ไม่ได้ ถ้ามันสู้ของมันได้นะ ไม่ได้ประชดชีวิต ใครทั้งสิ้น ไม่ได้ประชดกิเลสด้วย ไม่ได้ประชดใคร แต่ต้องการสัจจะ ต้องการความจริง ต้องการพิสูจน์ๆ นักวิทยาศาสตร์กำลังจะพิสูจน์ พิสูจน์หัวใจของตน เอวัง